

L'informació religiosa i el pensament únic

Josep Bigordà i Albert Sáez conversen del periodisme i l'experiència religiosa

—Albert Sáez—

Només un parell de diaris catalans mantenen encara viva una secció de religió. Les informacions vinculades a les experiències transcendents es reparteixen entre les pàgines de món —sovint referides a conflictes bèl·lics—, la secció de política —especialment quan els bisbes volen fer les lleis sobre la base de la pròpia moral— i molt sovint les planes de societat, on cada vegada es parla més de confessions religioses ben diverses i desconegudes, pel públic i pels periodistes. Els déus apareixen de tant en tant a les pàgines d'economia, de televisió o de crònica judicial. Semblaria que la religió va treure el cap a les rotatives a propòsit del Concili Vaticà II, que va servir perquè els catòlics passessin a l'oposició al franquisme. Un dels protagonistes d'aquell i d'aquest moment és Josep Bigordà.

FOTOS: JOAN GUERRERO

—Suposo que vaig arribar a fer de periodista per tres raons. Una, perquè sempre m'ha interessat molt la informació, fins i tot per raons de la meua pròpia experiència religiosa, de l'experiència de fe. L'experiència de fe no és una experiència simplement d'elucubració, d'interiorització i de mentalització, sinó que és una experiència històrica, és un esdeveniment. Com a esdeveniment em sembla que és homologable amb les notícies, penso que és subjacent al meu interès per la informació i pel periodisme. En segon lloc, al començament dels anys seixanta, quan es va constituir l'Escola de Periodisme de l'Església, em van demanar que fes unes classes sobre dret públic de l'Església. Durant dos o tres cursos hi vaig fer de professor.

"I la tercera raó és que amb motiu del Concili Vaticà II, que començà l'any 1962, amb un grup de companys vàrem crear una publicació diària, a

— Bigordà: "Seria bo que els periodistes ens habituéssim, en el moment de responsabilitzar algú d'un acte, de no atribuir-ho la condició religiosa del subjecte —

partir de la segona sessió del Concili, que en dèiem *Vida del Concili*. Era una crònica per a la qual ens alimentàvem del que publicaven els diaris que ens semblaven més ben informats sobre el Concili. També aprofitàvem alguna crònica que es feia aquí, sobretot les que enviava Martín Descalzo, que eren bastant interessants. Arran d'aquesta publicació diària, en Manuel Ibáñez Escofet, que era el subdirector d'*El Correo Catalán*, ens va demanar a en Casimir Martí i a mi que hi escrivíssim una crònica diària de l'última etapa del Concili, del setembre al desembre del 1965. I vam començar aquesta col·laboració, en la qual simplement fèiem un relat del que passava al Concili juntament amb una mica de reflexió; recollíem els parers dels teòlegs, també les reaccions contràries... Va ser tot un esdeveniment i, per tant, no va ser pacífic: hi havia un contenciós important i un sector d'oposició. Tot això donava matèria diària suficient. En acabar-se el concili ens van demanar que continuéssim com a col·laboradors. L'any 1973 ens van posar ja en plantilla fixa com a redactors del diari. En Casimir va marxar abans que jo, quan el van fer director general de l'Arxiu de Catalunya, i jo vaig continuar al diari fins al 1982, en què em van demanar fer

de rector, i em semblava que no tindria temps de fer ben fetes les dues coses. Primer vaig demanar si em podien concedir l'horari de matí, però no ho van fer i vaig demanar excedència.

—Mentre vas ser al Correo, ¿sempre vas fer temes de religió?

—Era una col·laboració més àmplia: feia temes de cultura, algunes entrevistes... Sobretot a l'etapa d'en Llorenç Gomis feia entrevistes que tenien un cert gruix, tant a algun personatge significatiu en l'àmbit religiós com també a Carmen Martín Gaité, Buero Vallejo, Josep Maria Castellet... També feia comentaris. Teníem molt bona relació amb tota la redacció del *Correo Catalán*, i fins i tot col·laboràvem en informació sobre la ciutat, amb en Josep Martí Gómez, amb en Joan Anton Benach, amb en Rafael Pradas... Quan vaig quedar en excedència d'*El Correo Catalán*, vaig estar dos mesos fent col·laboracions, més tard vaig entrar a fer-ne al *Diari de Barcelona* en l'etapa que el va agafar l'Ajuntament i després a *El Periódico*, on encara escric. Simultàniament vaig fer entrevistes en la primera etapa de *Barcelona Metròpoli Mediterrània*, que dirigeix en

“La por a un immens pluralisme explica les reaccions monolítiques”

—Hem parlat gairebé tota l'estona de la premsa d'informació general, però hi ha una premsa especialitzada, a la qual tu et dediques ara, ja que col·labores en una revista de prestigi, *El Pregó*, que es distribueix a la diòcesi de Barcelona. Com veus aquest món? S'ha perdut el prestigi de la premsa religiosa especialitzada? Hi va haver també un cert moment de glòria? Quan repasses la premsa, per exemple, en català, la d'origen religiós té un cert pes.

—En aquest moment, almenys a Catalunya, la informació religiosa que alimenten algunes fonts religioses oficials em sembla que és pobra, és molt deficitària, periodísticament i literàriament parlant, i també en el sentit de recollir la vida real de l'Església. Em sembla que *Catalunya Cristiana* és un òrgan que no informa, que dona una opinió molt esbiai-

xada. Segurament que aquí, tant a la resta d'Espanya com a fora, trobaríem revistes religioses, fins i tot algunes d'un signe molt conservador, que tenen un caràcter més elaborat. *El Pregó* és una revista que neix d'una base laica i presbiteral amb el desig de poder recollir pensaments una mica dissidents, no cismàtics, una mica disconformes; de saber també aplaudir el gols, inclosos els que fa la jerarquia, quan són per aplaudir-los; però tenint sempre la llibertat de xiular els penals. Hi ha una manera de llegir els esdeveniments, d'aquí o de fora, que intenta ser el màxim d'objectiva possible, amb fonts que almenys no siguin monocolors, que hi hagi la possibilitat d'una tribuna de pensament catequètic-teològic d'una certa alçada; també que no sigui la reproducció del pensament oficial, sinó del pensament que hi ha, més o menys elaborat però que formi part de la

manera com els cristians o les cristianes viuen la seva experiència de fe. Hi ha l'interès de recollir coses concretes, fets o manifestacions que tenen un impacte i que no responen simplement a l'aplaudiment de la gestió jeràrquica o cristiana.

—Per què penses que bona part de la jerarquia té tantes reserves a la informació? El sociòleg nord-americà Peter Berger diu que s'està reconstruint el mur. Fa la lectura que durant el Concili Vaticà II hi va haver un moment d'absoluta obertura a la modernitat, però que la crisi postconciliar ha generat una certa por a una dissolució total i ha esperonat la reconstrucció d'un mur que separi l'Església en estat de puresa doctrinal de la modernitat secularitzadora. Construir un mur entre els catòlics i la resta del món dona molta seguretat, però situa la religió en

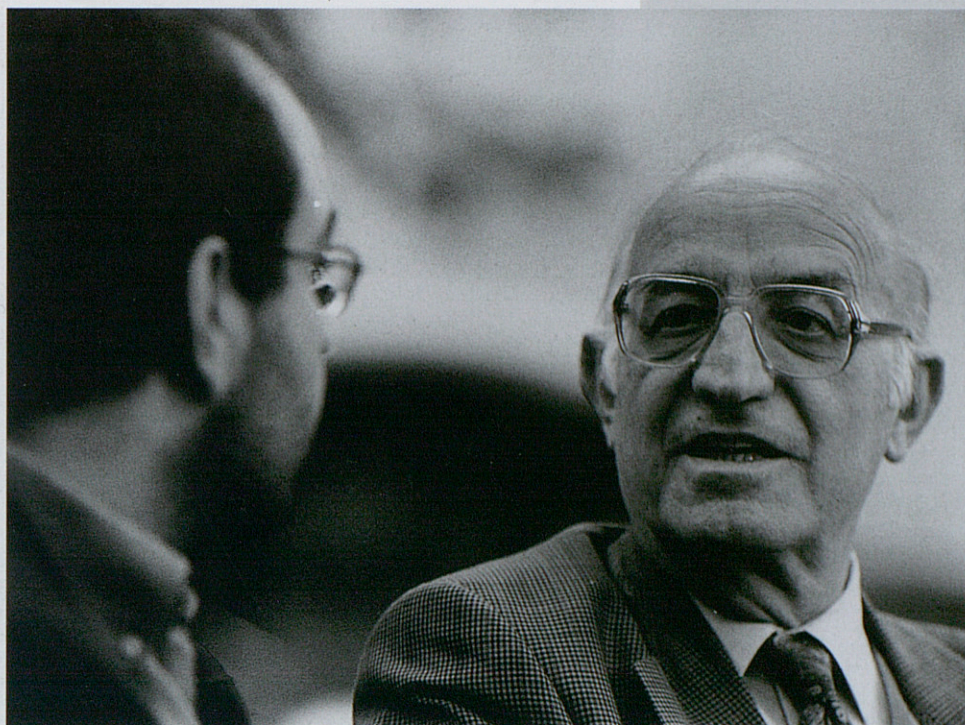
— Sáez: “Alguns sectors de l'Església sembla que vulguin tenir només catòlics periodistes, i no accepten periodistes catòlics” —

Benach, conjuntament amb en Josep Martí Gómez: vint-i-quatre entrevistes d'un cert gruix.

—Els més joves, quan hem fet periodisme de temes religiosos hem tingut la sensació que el Vaticà II va ser una mena d'etapa daurada de l'especialitat. Tant per l'interès que generava en els diaris —principalment els que no eren amables amb el règim— com per l'obertura informativa d'una institució sempre opaca com l'Església catòlica. En el mite també es diu que es va informar amb una normalitat —d'una i altra banda— que no s'ha retrobat mai. Ho recordes així? Teniu enyorança d'aquell temps quan en parleu amb en Casimir Martí?

—El Vaticà II potser no va coincidir amb la millor època de la premsa catalana. Crec que durant l'última part del Concili —la quarta part, que va ser la tardor de 1965, segurament— va començar a fer-se una informació d'un cert gruix, almenys amb pretensió d'objectivitat i d'intentar recollir tot el que es posava en comú. Alguns diaris també publicaven alguna crònica d'algun periodista que no era d'aquí i que també tenia la seva importància. Hi havia diaris que estaven molt

el llindar de la secta. Quan s'és tan ortodox, són pocs els escollits. Creus que estem vivint un moment d'emmurallament?

—Hi estic absolutament d'acord. És veritat que això és un moment històric, un moment històric llarg; el Concili va produir un impacte i va despertar uns certs temors, i la temptació és el replegament, que per dir la veritat es va produir ja en la segona part del pontificat de Pau VI, no per tarrà propi però sí per temors propis. Aquí a nosaltres ens va agafar en una època en què estàvem en l'embranchida de la Transició, i per tant no ens va afectar plenament. Perquè per altra banda, la complicitat del Vaticà a través del nunci Luigi Dadaglio de facilitar aquesta Transició, de distanciar l'Església del règim franquista, era una actitud que a partir de l'any 1969-1970 era oficial, no hi havia discussió. Però en

el moment que va començar el pontificat del Papa Wojtyła, ho va fer amb aquest signe, el de la restauració. Aleshores la política informativa, de l'acció de l'episcopat, de l'ortodòxia, de concentració doctrinal, la política de sospita respecte de les veus lliures ha deixat de ser una suspicàcia per convertir-se en un fet. Aquest fet marca tot allò que és el periodisme dintre de l'Església, i des de fora aquest periodisme que es fa des de l'Església, tan marcat per les ganes de reproduir la Ciutatella, d'aixecar els murs, fa basarda. I els pobres cristians de base es queden a la intempèrie: no han volgut entrar-hi —encara que molts els posen dintre del mur—, volen tenir les portes obertes. L'explicació està en la por: quan hi ha un immens pluralisme la reacció més pràctica és el monolitisme.

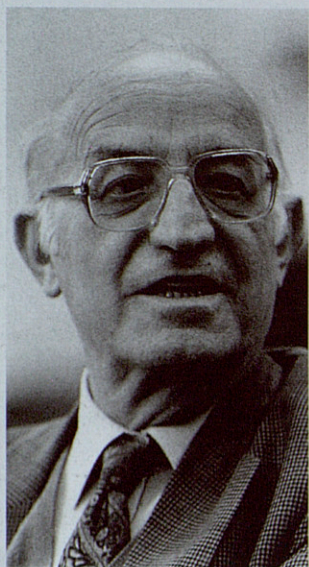
—Els mitjans d'informació general a vegades ho afavo-

rim, perquè com més clar és el missatge de l'Església més fàcilment té un titular. Per exemple, en la qüestió de l'avortament, totes les matisacions no serveixen: com més contundent és la condemna, més centímetres quadrats té en els diaris i més minuts en els audiovisuals. Per més que un s'esforci per matisar, per veure quin és el pensament o per veure davant de la llei penalitzadora o despenalitzadora quina és l'actitud...

—El cas més clar és la pena de mort: mai no acaba d'haver-hi un pronunciament clar, sinó que és ple de matisos i la confusió és evident. És molt fàcil titular "L'Església continua a favor de la pena de mort". I per més que es facin intercessions... A part del subjecte Església, seria important que la pluralitat de manifestacions dels cristians, no tan sols dels catòlics, es plasmés ●

— **Bigordà: "Al franquisme, en la informació religiosa va ser possible usar un llenguatge més lliure que el d'altres redactors" —**

Josep Bigordà és capellà i fa de periodista des del principi de la dècada dels 60, a partir de l'efervescència postconciliar. Va iniciar-se a *El Correo Catalán* i va passar pel *Diari de Barcelona* dels anys 80. Ha publicat a *Barcelona Metròpoli Mediterrània* i escriu regularment a *El Periódico de Catalunya*, especialment comentaris sobre notícies de contingut religiós i cultural. Va ser el rector de la parròquia de Sant Medir i actualment col·labora a la parròquia de Santa Maria del Pi. Ha fet parella periodística amb Josep Martí Gómez i amb Casimir Martí. Amb aquest últim és l'ànima d'una publicació quinzenal, *El Pregó*, que és el punt de referència per a un parell de milers de catòlics de Barcelona que no han quedat prou desencisats per deixar de ser-ho, ni combreguen sistemàticament amb la manera wojtyliana de viure la fe.

marcats per la política estatal, i per tant seguien una línia hostil al Concili, i no s'hi podia comptar; després aquí hi havia *El Correo Catalán*, *La Vanguardia* i *El Noticiero*. Penso que més tard, en el postconcili, hi va haver una etapa més interessant pel que fa a la informació del fet religiós, perquè el fet religiós era notícia, perquè a més era tractat per mans periodístiques i perquè les notícies estaven molt acompanyades per l'opinió; és a dir, en el moment de l'opinió es comptava amb noms d'un relleu important en el pensament teològic, en el pensament religiós.

"Aquella va ser una etapa que, des d'un punt de vista religiós, va tenir molts interessos, en el sentit més positiu de la paraula. Hi va haver la crisi de postconcili, provocada per l'encarament entre jerarquia i poble; i va coincidir també amb la crisi de l'Acció Catòlica, que no va ser produïda pel Concili, sinó perquè els responsables jeràrquics de l'Acció Catòlica no assumiren plenament els acords conciliaris. La maduració de l'episcopat aquí es va fer molt lentament. Un govern que teòricament es declarava confessional, i per tant havia d'haver assumit les línies del Vaticà II, hi tenia una actitud de resistència total. Això va coincidir amb la revolució cultural que es vivia al món. El 68 va trobar col·laboració en molts moviments religiosos de punta, però simultàniament també va interrogar molt el fet religiós. Després, més endavant, el 1971 hi va haver un moment brillant de la Església postconciliar, que va prendre consciència i va assumir el Vaticà II, almenys oficialment, a tots els nivells: la jerarquia, el món clerical, moviments, poble... i això es va traduir en el que es va conèixer com l'assemblea de capellans i bisbes del 1971. Veure els antecedents, el desplegament i les conseqüències d'aquesta assemblea és molt important, perquè va ser un moment de culminació dintre d'una crisi subjacent en molts àmbits de la relació Església-societat, de molts capellans que volien continuar al ministeri però que demanaven un altre estatus personal per poder contraure matrimoni.

—Eren fenòmens només lligats a les comunitats de base? Hi havia una fractura absoluta entre aquestes i l'episcopat nomenat amb l'antuència del general?

—Simultàniament, la jerarquia es mostrava una mica més decidida. Hi havia la presència d'un nunci, Luigi Dadaglio, que va entendre molt bé la situació del país. Entenia molt bé, sobretot, la situació d'aquells que demanaven un altre aire en el país, un altre aire en l'Església i en la relació de l'Església amb el país. Tot això i, probablement, el fet d'ensumar que la dictadura arribava al final, si més no per raons biològiques, feia que el fet eclesial aparegués en molts indrets; segurament amb un gran defecte que ha continuat després: l'experiència catòlica gairebé monopolitzava tota la informació religiosa. Les esglésies cristianes no catòliques —l'Església anglicana, l'ortodoxa— i les altres religions —l'islam, el món jueu i després les religions orientals— eren absolutament desconegudes, mai no eren notícia, a menys que fossin notícies de caràcter escandalós. Amb aquesta li-

mitació, que segurament era fruit de la cultura de l'època, de la dictadura i potser també de la miopia, el cert és que aquesta etapa va ser molt important des del punt de vista de la informació religiosa i hi va haver una certa intuïció que s'acabava la dictadura. Crec que aquí hi va haver un moment en què s'agafà el relleu i en què va ser la mateixa jerarquia com a cos, per tant en majoria, la que va voler propiciar una transició que fos civilitzada. Les tesis de resistència contra el Vaticà II van desaparèixer. El pensament oficial —cal recordar les figures de Tarancón i de Jubany— contribuï a la preparació d'un terreny per a una transició civilitzada. Va ser una època segurament joiosa i potser d'or per a la informació religiosa.

Temps de complicitats

—Quan es parla de la Transició, i en general de la darrera etapa del franquisme des de 1968, es recorda com entre periodistes i polítics es mantenien certes complicitats per tal d'aconseguir el comú i bàsic objectiu de recuperar la democràcia. En el cas del catolicisme, ¿hi havia també una certa complicitat entre els sectors més dinàmics —externament i internament— i els qui fèieu de periodistes? Éreu protagonistes, narradors i còmplices del moviment de renovació posterior al Vaticà II?

—Segur que va passar. Potser no n'èrem conscients com en podem ser ara des de la distància, però el que és veritat és que a través de la informació religiosa va ser possible utilitzar un llenguatge de molta més llibertat que el que podien fer servir els altres redactors. Nosaltres teníem, d'alguna manera, l'empara del Concordat, i l'empara del fet que hi havia un pensament oficial de l'Església renovat, i, per tant, tot això mobilitzava. En aquest sentit, jo suposo que hi havia una certa complicitat; no una complicitat treballada com una conspiració, sinó una comunicació fluïda. Després això es va interrompre, parlant del *Correo*, per raó de la problemàtica social que es va viure al diari. Més tard van entrar-hi dirigents que no entenien la forma com nosaltres informàvem del fet religiós; és a dir, si en un moment determinat s'havia de fer crítica de la diòcesi de Barcelona o del cardenal Jubany, això no ho entenien; el model que els era satisfactori era el des apòlogues.

—Als laics que hem fet de periodistes de temes religiosos sempre ens pregunten si som capellans. Sembla una condició necessària però no suficient. En canvi, els companys que fan medi ambient ningú pressuposa que són biòlegs i ni tan sols ecologistes. M'imagino que als capellans us deuen preguntar si sou periodistes. Tot plegat, ¿com ho has viscut?

—Des d'un punt de vista personal, com a creient, fins i tot com a capellà, això de poder tenir contacte amb els fets diaris, frec a frec amb els altres periodistes, ho he viscut com una experiència

— **Bigordà: "Confondre l'informador religiós amb una persona que té compromisos amb la institució penso que és una equivocació" —**

molt important per poder adquirir el llenguatge, la forma d'explicar les coses i les reaccions que no eren estrictament les del meu àmbit. De totes maneres continuo pensant que no hi hauria d'haver cap obstacle perquè un mossèn pogués fer això, però evidentment és molt interessant que el periodista, sigui mossèn o no sigui mossèn, sigui periodista. El fet de confondre l'informador religiós amb una persona que pertany ja a l'estament i que té uns compromisos amb la institució penso que és una equivocació. Crec que pot tenir molta més llibertat el periodista que no hi està implicat, que pot mirar sense cap interès ni per a ell ni per a la institució.

Periodistes abans que catòlics

—Alguns sectors de l'Església, no només de la jerarquia, sembla que vulguin tenir només catòlics periodistes, i no accepten periodistes catòlics. No és un joc de paraules. El periodista finalment ha de fer de periodista. Com deia l'altre dia en Josep Martí Gómez en l'homenatge que li van fer, el periodista ho té bastant complicat per caure sempre simpàtic. Però això costa d'entendre quan es pressuposa la complicitat de la fe.

—Sens dubte és així. Em sembla que és perquè la imatge que des de la jerarquia es té de la informació religiosa és una imatge equivocada d'entrada, perquè no es busca la informació, sinó la propaganda. Per això, en el moment de dir què és primer, ser periodista o ser catòlic, diran que el que els interessa és la persona que faci propaganda, que ocultí els defectes, que posi relleu a coses, i fins i tot si en algunes qüestions hi ha certa ficció, si la ficció és favorable a la institució, doncs endavant. Això, que periodísticament és un pecat capital, doncs sí, hi és. Per a mi seria un progrés que el que ha d'informar sobre el fet religiós fos per damunt de tot periodista, amb totes les exigències que això comporta: que estigués informat i que tingués els elements per poder donar una informació adequada. Em sembla que el periodista, quan és honest, busca els elements per comprendre i per fer comprendre allò que no està en la circulació del pensament diari.

—El que passa és que cada vegada trobo més difícil informar del fet religiós, perquè hi ha un alt grau d'incultura religiosa; cosa que també hauria de fer reflexionar, perquè és ben curiós que un país que ha estat 40 anys nacionalcatòlic després resulti ser inculte des del punt de vista religiós. En alguns moments he tingut la

— Sáez: “Cada vegada resulta més difícil informar del fet religiós, perquè hi ha un alt grau d'incultura religiosa” —

Albert Sáez és periodista i professor de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull. Ha treballat en mitjans especialitzats com "Signes dels temps", el programa religiós de TV3, i a la revista *Foc Nou*. També ha fet crònica religiosa dins la premsa d'informació general, a *El Observador*. Com a periodista ha seguit diversos esdeveniments de l'Església catòlica, com el Sinode de Bisbes de 1986, la beatificació del fundador de l'Opus Dei, la convocatòria del Concili català i els viatges de Joan Pau II a Espanya. Precisament el tractament d'aquest tema a la premsa espanyola va ser el tema de la seva tesi doctoral. Ha publicat un llibre d'entrevistes, *Què pensa Antoni Deig?*, i actualment fa de subdirector al diari *Avui* i de tertulià a Catalunya Ràdio, Ràdio Estel i la cadena SER.

sensació que des dels diaris gairebé hem de fer explicacions enciclopèdiques, més que no pas informació religiosa. A mi em va passar una vegada fent una crònica d'una processó laica. Vaig optar per explicar primer què era una processó; si no, no s'entenia res: ni la processó laica ni la religiosa. Creus que el periodisme també ha de fer això, o no ho hauria de fer?

—Crec que no ho hauria de fer el periodisme. El que és veritat és que la informació religiosa s'ha fet més difícil, o almenys em sembla que, mirant-ho des de fora, és molt escassa i molt precària, i penso que molt sovint deformada. Suposo que el problema no està només en la incultura religiosa; això pot ser un factor, però penso que la incultura cinematogràfica no impedeix que hi pugui haver una informació cinematogràfica perfecta. Em sembla que la incultura religiosa no hauria de servir de coartada per dir "per culpa d'això...". Si això afecta el que ha de fer la informació, en tot cas és un problema seu que ha de solucionar. En aquest moment el que segurament no s'adverteix és que davant el fet religiós sovint el periodista, en comptes de mirar la notícia, els fets que protagonitzen comunitats religioses, busca allà on hi hagi un protagonisme de jerarquia, d'estament, de clixé. Avui és molt difícil sentir parlar de l'islam sense tenir la impressió que tot l'islam és integrista, fonamentalista. Això és una deformació d'entrada terrible. El mateix fet del judaisme és com si tingués una etiqueta privilegiada en la ultraortodòxia ¿I el jueu que és creient sense ser ultraortodox? I el jueu que és agnòstic, o el que no és creient? El fet religiós té un àmbit molt extens. Em sembla que el periodisme no ha de prestigiar ni desprestigiar, sinó que ha de donar a conèixer, però els fets que són notícia val la pena que surtin i no que s'ignorin sistemàticament perquè simplement hi ha intervingut una parròquia o una congregació religiosa.

—Jo ara visc al Raval, treballo al Raval, i puc assegurar que de notícies importants que tenen com a subjecte alguna parròquia, algunes religioses o alguns grups catòlics de parròquia o de moviments més amples n'hi ha, però passaran absolutament desapercebudes. En igualtat de condicions, aquells esdeveniments, si els protagonitzessin els botiguers de la Rambla o els advocats que viuen prop de la plaça Reial, segur que sortirien. Em sembla que aquí el problema és que hi ha uns fets que passen desapercebuts perquè si no hi ha una mitra al davant difícilment tenen interès. Es dona tot el protagonisme a l'ordre jeràrquic, especialment el protagonisme doctrinal. Algunes notícies apareixen amb l'Església com a subjecte quan resulta que el protagonisme és del cardenal de Barcelona o del Papa Joan Pau II o del catecisme de l'Església catòlica, però en cap d'aquests casos hi actua l'Església com a comunitat. Als cristians que ens reunim cada dia celebrant l'eucaristia, o fent pregària, o pensant què podem fer per a la barriada, o contrastant l'experiència de la fe avui, o intentant veure com reaccionem davant d'un fet que és interessant, ningú ens ha consultat; i ens posen com a subjectes d'una determinada ètica o d'un determinat valor.

Per a mi aquesta és una assignatura pendent de la informació.

—Un dels clàssics que toca ara a un periodista que passi per catòlic a les redaccions és passar-se tot el dia justificant què ha dit el Papa, què no ha dit i què ha deixat de dir. Quan parla el Papa, tothom es gira i diu "Escolta, tu què en penses?". El que passa és que lligat a això hi ha un gran desconeixement del fet religiós mateix per part dels periodistes. Per exemple, en la història ha quedat el nacionalcatolicisme, però ningú recorda el joc de complicitats que explicaves tu. I l'altra cosa que afecta la religió i el periodisme en general és que sembla impossible que un fet quotidià pugui ser notícia: si no hi ha un gabinet de premsa que l'amaneixi i l'emboliqui, no surt. Una cosa que feia la vostra generació, que era anar pel carrer i mirar si trobava algun fet interessant, ara ja no es fa. I això afecta la religió i molts altres camps.

—Sí, perquè si no hi ha el gabinet que l'amplifiqui, no hi ha notícia. El gabinet d'informació religiosa és d'una pobresa vergonyant. No dic pobresa perquè no tinguem mitjans per fer-ho, sinó perquè ja li manca aquesta sensibilitat de recollir la notícia del carrer. Jo podria explicar molts dies la història dels transeünts que tenen refugi a l'alberg, o la història dels malalts terminals de sida. És veritat que això no pot constituir-se en notícia diària, però tampoc en ignorància permanent. Són fets reals, i per manca de mitjans d'amplificació sembla que no existeixin. Nosaltres lamentem que quan llegim el butlletí d'informacions sobre temes que afecten l'Església, l'important no sigui la notícia que hi ha a dintre, sinó "el cardenal ha presidit...", "el bisbe auxiliar tal ha assistit...", és a dir, no és el fet sinó la presència. Potser això com a informació política, de política de poder, doncs té el seu sentit, però els periodistes no han de fer això. Què va passar a Can Tunis? Qui hi havia? Penso que hi ha assignatures pendents que no ho són només per a la informació religiosa. Això que has dit, que l'etapa del nacionalcatolicisme sembla que queda molt dibuixada i en la posteritat les altres facetes han quedat molt desdibuixades, potser ha passat perquè aquestes no han tingut el suport del poder.

—La meua sensació és que manca un cert testimoni escrit de la lluita catòlica contra la dictadura: molta gent de la meua edat ho descobreix totalment, siguin periodistes o simplement ciutadans. Hi ha gent de la meua generació que ignora absolutament que hi havia una part important de l'Església contrària al règim i personalment compromesa en la recuperació de la democràcia. Recordo el llibre del sociòleg Joan Costa que explica com la gènesi de la classe política catalana, que ha gestionat la democràcia, va estar íntimament vinculada a l'Església. Allà es veu claríssimament qui va fer una feina de formar els quadres que després han dirigit el país. Però hi ha altres àmbits tan o més importants: la cultura, el

— Sáez: "Em preocupa, en aquesta època de pensament no sé si únic o dèbil, que s'utilitza cada vegada més la religió per etiquetar" —

lliure, el sindicalisme, el mateix periodisme. Això hi ha molta gent que no ho sap i algú ho hauria d'explicar.

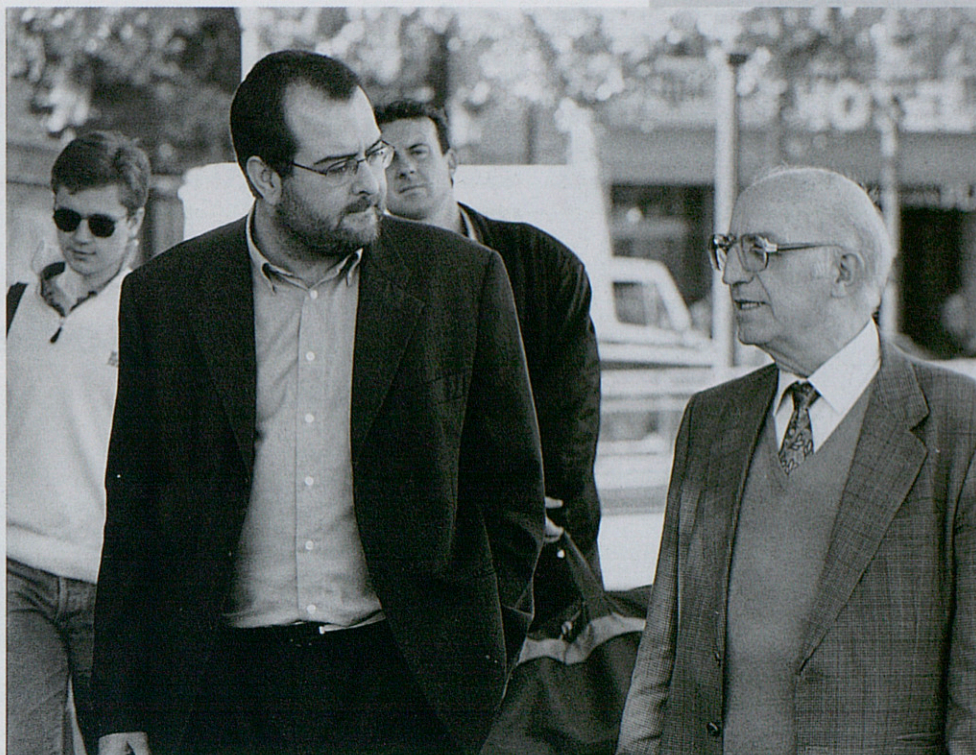
—Sí, probablement aquí hi hauria responsabilitats que s'haurien de compartir, perquè impera molt el clixé. Em desagrada pensar que hi ha, a vegades, actituds de desprestigi, però jo no entraria en aquest joc. Sí que hi ha l'assignatura pendent de la manera de fer-ho, de la capacitat d'analitzar-ho, de la forma de manifestar la pluralitat d'opinions: no cal sempre recórrer a la mateixa font, ni a la mateixa opinió.

Buscar fonts no oficials

—Dues coses per acabar i mirant al futur. Tu que tens olfacte periodístic educat d'anys, què li aconsellaries al periodista quan vol estar ben informat sobre el que passa en el món religiós? On hauria de buscar, precisament per saltar-se l'oficialisme? Per on cal indagar? Pels moviments nous?

—Penso que no s'han d'oblidar els moviments nous, però que s'hauria d'anar per saber què fan les parròquies, les institucions religioses, què fa gent cristiana que està vinculada a una associació religiosa amb caràcter lliure, d'una forma molt anònima. Mirar què fan les esglésies protestants, què s'ensenya a les facultats de teologia, quin és el ritme d'assimilació del pensament d'un concili o d'un pensament que es vol tornar a reproduir en una cristiandat preconciliar. Seria bo tenir una mica l'olfacte de poder localitzar si en un moment determinat hi ha un fet que pot produir una certa tensió amb la jerarquia; doncs no vagis només al bisbat a demanar informació: cal buscar també aquells protagonistes que poden estar en una altra potència. Durant l'època de la resistència el periodista que volia saber què passava a les parròquies anava a Sant Medir, o anava a una parròquia de barriada, o anava a Comissions Obreres a saber on es feien les reunions. El fet religiós està segregat al bisbat, a la catedral o allà on hi ha el mitjà de comunicació oficial. S'hauria de veure on es produeix, i poder seguir llavors la pista normal que tot periodista ha de seguir, poder tenir més contacte amb el món pensador, i aquí jo pensaria molt més en laics que en capellans; parlar amb gent que no amaguen la seva condició religiosa, gent que no són declaradament confessionals però que tenen una actitud sempre de gran objectivitat, que tenen el ventall molt obert sense cap perjudici. Crec que s'ha d'escriure la història, però a part de la història, en comptes d'expressar lamentacions... per què no fem el vademècum? Potser s'haurien de fer unes jornades per dialogar amb periodistes confessionals o no confessionals, però que estiguin interessats per la notícia, la que sigui. A partir d'això també s'hauria de veure quan aquesta notícia té marca religiosa.

—La segona qüestió que et volia plantejar: a mi hi ha una cosa que em preocupa, en aque-

ta època de pensament no sé si únic o dèbil, i és que s'utilitza cada vegada més la religió per etiquetar. Em pregunto si no hauríem de començar a aclarir una mica aquest panorama, perquè potser ens passarà que després, al cap dels anys, haurem de començar a fer codis ètics, com hem hagut de fer amb les minories, per dir "el nom que li vam posar no era el correcte". Per exemple, en alguns conflictes bèl·lics es parla de musulmans i de cristians. Sembla que quan no sabem com anomenar-los els posem l'etiqueta religiosa, i resulta que la religió no és ben bé la causa del conflicte, o almenys no la principal. I el mateix passa amb qüestions que ens afecten més directament, per exemple, Ca n'Anglada. A Internet va sortir un article molt bo explicant com els periodistes confoníem musulmans, àrabs, magrebins... ¿No creus que aquí hauríem de buscar alguna manera d'exercir responsablement la professió periodística perquè el fet religiós sigui només el fet religiós?

—Absolutament d'acord. No estaria malament que en el mateix codi deontològic del periodisme, que és bastant modèlic, hi hagués alguna precisió sobre la manera d'informar, no tan sols del periodisme religiós sinó també de fets minoritaris, de fets ètnics. Crec que almenys seria bo fer una advertència, una crida d'atenció, per no etiquetar tan fàcilment. També seria bo que els periodistes ens habituéssim, sobretot en el moment de responsabilitzar algú d'un acte, de no responsabilitzar-ne ni el sexe, ni la condició social, ni la condició religiosa del subjecte. Hem de ser una mica més exigents en el moment de qualificar els fets ●

— Bigordà: "La informació religiosa que alimenten algunes fonts oficials és molt deficitària, periodísticament parlant"—